Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca 5 de les Ferreres

Rellinars

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Les Ferreres
Alçada:	397

Coordenades:

Latitud:	41.65087
Longitud:	1.91116
UTM Est (X):	409333
UTM Nord (Y):	4611586

Classificació

Número de fitxa	08179 - 159
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Presenta un moviment estructural preocupant tant de la coberta com dels murs.
Protecció	Inexistent
Observacions protecció:	Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08178A001000120000OR
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 11/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al capdamunt del paratge anomenat Les Ferreres, en el vessant de solana de La Pòpia. El seu accés es fa pujant pel camí del Ginebral, resseguint el torrent de l'Esbarzer per la seva llera dreta. Arribats al gorg, del marge esquerre del camí surt un corriol que s'enfila cap a la barraca d'en Pere Baqué i una mica més endavant des del mateix camí surt un altre corriol marcat amb unes pedres que s'enfila molt dret per l'altre costat del turó. Seguir-lo sense mai deixar-lo uns tres-cents trenta metres fins arribar al que sembla una bifurcació del mateix caminoi, per sobre d'unes roques. La barraca està dins la feixa, adossada al marge, amb una alzina jove al davant mateix i la pedra calcària del terreny permet identificar-la fàcilment.
Es tracta d'una construcció del tipus aïllada adossada al marge. Malgrat el seu aspecte circular, s'adapta al terreny i l'interior de l'estança és força irregular. Mesura dos metres per 1,60 m de costat resseguint la roca on se sustenta. La porta, orientada al sud-oest presenta els muntants inclinats, amb una sola llinda plana i lleixa oberta per sobre mateix. Fa 1,14 m d'alçada per 0,55 d'amplada. El gruix dels murs oscil·la entre els 0,30 m i els 0,40 m respectivament. La coberta, feta per aproximació de filades, ja ha perdut la part central de la volta i a l'exterior no queda cap traça del recobriment de terra que l'impermeabilitzava. L'alçada màxima a l'interior és de 2,20 m mentre que la del voladís (mesura presa davant de la porta) és d'1,46 m respectivament. A l'interior, a l'extrem dret del mur posterior hi ha un doble tinell sobreposat excavat en el marge. El primer, arranat al terra mesura 0,40 m d'amplada per 0,33 m d'alçada per 0,40 m de fondària. El superior mesura 0,25 m d'amplada per 0,33 d'alçada per 0,30 m de fons (la llosa està fortament inclinada cap a davant). Té dues espitlleres orientades cap el nord-oest i sud-est respectivament.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 3326.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en tines.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

